

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos potisor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legcélszerűbben posta utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Quid tunc?

Az országos közoktatásügyi bizottság most tárgyalja a középtanodai törvényjavaslatot. — Azok, kik e tárgyalás folyamatát figyelemmel kísérik, aggodva tekintenek azon középtanodák sorsa elé, melyek egyedül az egyháztagnak áldozatkészségére támaszkodva jöttek létre; az egyház emlőin növekedtek s általában lényegesen folytak be a közművelődés és tudományosság terjesztése és fejlesztésére.

S az aggodalom, mondjuk meg, nem épen alaptalan. Nem, mert apróbb középtanodáink legnagyobb része nem rendelkezik olyan nagy alappal, melyből a meglevő tanárokat csak tűrhetően is díjazhatnák, így ezeknek anyagi existenciája a jelen viszonyok között teljesen biztosítva nincs; sőt egyik-másik tanintézet épen ez oknál fogva nem is rendelkezhetik annyi tanerővel, mennyit a törvényjavaslat megvár sőt megkövetel, így az aggodalmat széles Magyarországon okadatoltnak találjuk.

Még nagyobb megrázkódtatásnak nézhetnek elébe azon középtanodák, melyek bár nem mindennapi szolgálatot tettek és tesznek a közművelődésnek, de a viszonyok nyomasztó helyzete folytán nemcsak teljes berendezésük maradt el, hanem még nyolczosztályúvá sem lehettek. Ezeknek legnagyobb részét, — ha ideje korán nem gondoskodnak megmentéséről azok, kik a gondviselés által örül rendelkezettük mellé, — e tárgyalás alatt levő törvényjavaslat elsepri, a mennyiben csak 4 és nyolczosztályú, vagyis al- és felgymnasiumot ismer el.

Gömörmegye talán a leggazdagabb megye középtanodákban. Két teljes, egy hatosztályú és egy három-osztályú gymnasiuma van; de — valljuk meg — ezek egyike sincs tanerőkkel akként berendezve, hogy a törvényjavaslat kívánalmainak megfelelőhessen; a tanárok fizetése 500—1000 frt között változik, mely összeg maximuma is csekély a mai társadalmi és megélhetési viszonyok között. Hát még azokkal mi történik, melyek csonkák, mint a sajógömöri háromosztályú s a rimaszombati hatosztályú gymnasiumok?

Az elsőről ezuttal nem beszélünk, mert Szentiványi Miklósban, megyénk e jeles vezérferfiában

oly pártfogót bir, kire egy biztosabb jövő reményével tekinthet, — de itt van a rimaszombati, melynek vezérferfiái évekként ezelőtt felismerték a már-már bekövetkező követelményeket; felhívást bocsátottak szét az ország minden részébe, hogy e helyzeténél fogva fontos missiót teljesítő tanintézetet felszereljenek, s ha lehet kiegészítsék. Azonban — bár itt-ott egyesek és testületek részéről hathatós áldozatkészségre talált s közel 4000 frt folyt be a fentebbi célra, de mi ez a kívánalmakkal szemben? Bizony-bizony igen kevés!

Sőt, hogy egy biztos s örökké növekvő tőkéje legyen, melyből idővel ki lehet egészíteni és berendezni, az igazgató választmány és tanári kar iskolai alapot teremtett, mely 180—200 frtnyi évenkénti növekedéssel tagadhatlanul minden bajtól megszabadítandja egykor, de addig mi történik vele, ha a középtanodai törvényjavaslat életbe lép?

Leszállítják négyosztályúvá? mi történik akkor két tanárral? nem is számítva azt, hogy növendékeinek száma, mely 180—200 közt változik, sőt nem ritkán ennél is több s a kik leginkább helybeliek, 40—50-nel, — a mennyi t. i. az V-ik és VI-ik oszt. létszáma — fog csökkenni; mit nemcsak a szülők érznek meg, különösen pedig azok, kik mint hivatalnokok a város kebelében működnek s gyermekeiket nagy költséggel távol kell iskoláztatni; de megérzi a város közönsége is, mert azon tekintélyes pénzösszeg egy nagy része, mi a város kebelében jönne forgalomba, másutt költetik el.

Már mi egy alkalommal kimutattuk, hogy a rimaszombati egyesült prot. gymnasium 4000 frt tiszta hasznót hajt e város közönségének, s e számításunkban ujabbban sem esalatkoztunk, — méltányos tehát, hogy ügyét a város, mint communitás karolja fel s tegye magáévá legalább addig, míg a már megkezdett és szépen növekvő iskola-alap a kívánt magasságot el nem éri.

S ez, ugy hisszük, nem leend nehéz, mert a város nem álland egyedül, hanem segíteni fogja a helybeli ref. egyház és a kishonti ág. ev. egyház-megye, mint a melyeket az iskola ügye legközvetlenebbül érdekel, s ha hárman szövetkeznek, a gym-

nasium nem leend azon esélynek kitéve, hogy négy osztályúvá devalváltsék, hanem teljesen kiegészítve, vonzani fogja körébe a tanulni vágyó ifjúságot, mert több kiváló előnye mellett oly tápintézete van, mely a legolesóbban képes ellátni a növendékeket az összes hasonezzélu intézmények közt.

Megemlékezés a beszterezébányai kataszteri kerületi bizottságnak üléseiről.

III.

Határozati javaslat

a beszterezébányai kataszteri kerülethez beosztott 22 becsőjárás erdőmívelési ág osztályzatára megállapított tiszta jövedelmi fokozatoknak általános, egyenlő arányban leendő le szállítása tárgyában.

Ezen 22 kataszteri járási bizottság jegyzőkönyveiben általánosán a tiszta jövedelmi fokozatok magasságát kifogásolja, s az ezen alapokon életbe léptetendő adózást elviselhetlennek, az erdőgazdálkodás prosperitását az eddiginél kétségesebbnek tartja és csak nem egyértelmű aggodalmának ad kifejezést azon irányban, hogy ily és ehhez hasonló magas erdő tiszta jövedelmi fokozatok felállítása mellett el fog-e éretni az erdők helyes művelésének azon nagy és nemzetgazdaságilag fontos végeztelje, a mely ezé biztositása érdekében az egyes erdőbirtokosok nem csekély megszorításával és áldozatai igénybe vételével nemzetgazdasági magasabb, nagyon is helyes elvből indulok ki, az erdőtervény meghozatalát törvényhozásunk bölcsessége szükségesnek tartotta, életbeléptetését pedig az erdők, mint nemzetgazdasági kincs érdekében már is foganatosította.

Ezen kerületi bizottság az erdők tiszta jövedelmei fokozatainak a belarányra vonatkozó tetelei megvizsgálása, megállapítása, s a még ez uttal nem sorolható netaláni sérelmek orvoslása kérdésében a reambulationnak határozatilag történt kimondása után magoknak a tiszta jövedelmi fokozatoknak abszolút magas vagy alacsony volta fölötti bírálatát, s azoknak más kerületekkel összehasonlítása kérdésében egyhangulag abban állapodott meg, hogy a beszterezébányai kerület mind a 22 becsőjárásában levő erdők tiszta jövedelmi fokozatai 30%-kal apasztandók, hogy így erdő tiszta jövedelmi fokozatok továbbra is arányban maradjanak a mezőgazdasági kataszter teteleivel, hogy az erdő tiszta jövedelmek kiszámítása a tényleges valóságnak s ebből derivált adatoknak megfelelően, s végül, hogy ezen kerület most érintett fokozatai más kerületek hason teteleivel helyesebb arányba hozattassanak.

Indokolja ezen 30%-nyi apasztást kerületi bizottságunk következő érvekkel:

a) Az erdő-kataszter a törvény rendelkezése szerint

TÁRCSA.**„A vartyogi nagy dalnokverseny.“**

(Előadott: Rimaszombatban, 1883. évi január 28-án.)

Sokszor vádoltattunk társaságokban, sőt közlőnyeink hasábjain több-kevésbé éles hangú czikkokban is — arról, miszerint bennünk nincs, — vagy legalább nem kellő mértékben van — meg a szép iránti azon fogékonyság, mely minden közművelődési intézménynek egyik létfeltétel, s mi nagyjában azzal védekeztünk, hogy a pártolás e hiányának oka intézményeink olyan benső hibáira vezethető vissza, melyek a kezdetben rendszerint mutatkozó érdeklődés hevént nem ápolni, de fagypontra leszállítani alkalmasak.

„A vartyogi nagy dalnokverseny“ szellemi s anyagi sikere eme vádat s védelmet tarthatatlanná tette, mi pedig őszinte örömmel jegyezhetjük fel ez estélyt legkellemesebb emlékeink közé, mint olyat, melyen igazolva lett, hogy nem csak egyleteink — gondos és a mi legfőbb, szakavatott kezek által vezetve — osztatlan elismerésünkre válhatnak érdemesekké, de közönségünk sem zárkozik el a társadalmi életet elevegségre kelteni, a közművelődést szellemi uton előrevinni ezéző törekvések pártolása elől. — s valóban, az a közönség, mely dísz, értelmiséget, sőt a kézműves osztályból is igen sokat, magába ölelve betöltte nézőterünk minden zugát, hogy dalárdája előadásában gyönyörködhessek, nagy számával s többször megújult tetszésnyilatkozataival elég biztositókat nyújtott arra nézve, miszerint az ilyen törekvéseket tudja és akarja pártolni, méltányolni, — másfelől a működők összhangzó, minden részében gondos tanulmányról tanuskodó dalaikkal olyan élvezetet nyújtottak a megjelent közönségnek, a minő teljesen kielégíthette a hozzájuk fűzött várakozást.

Azok kedvéért, kik ezen — nálunk legalább — ritka élvezetet nyújtott hangverseny meghallgatását elmulasztották vagy meg nem jelenhettek; talán nem lesz érdek nélküli, ha általános vonásokban a dalestélyt leírni megkíséreljük.

Maga a bohózat, mint ilyen — esekelménye nem lévén — belbeesésel ugyan nem bir, s eredetiséggel sem dicsekedhetik, mert tulajdonképeni tárgya a satyra „Tanhäuser“ parodiájában már ismeretes, hanem azért az ezen darabot alkotó magán és osszadalok elég élénkek, s hangszerelésükben elég elevenek arra, hogy a „Debreczeni dalverseny“ méltó torzképet sikeresen visszatükrözzék.

Szövege különben csak annyi, hogy a Vartyogi uralkodó gróf (Perecz Sámuel) a diszttermében gyűlt dalnokokat versenyre hívja fel, miután azok által üdvözöltetett, a dalárdái versenyre valószínűleg öt csoportjuknak megfelelőleg öt szereplőt tüntet fel: Ordító Mihály (Gasko János) halász legény, Kraxlhuber Tóbiás (Miskolezi István) pressburgi háziur, Dimitriulu Mamaliga (Berger József) román atyafi, Boroviccka Jano (Timár István) nyitrai földbirtokos, Salamucci Maecaroni (Huszár Lajos) nápolyi lantos, részben népdal-töredékekkel, Kraxlhuber didl-dumjával s az olasz valódi érzégekkel igyekszik a jury figyelmét lekötöni, a versenyt követő díjkiosztást a gróf buzdító beszéde előzi meg, mely igen találon inti a jutalmazandókat arra, hogy ámbár első díj csak egy van, s ez a versenyzők csak egyikének adható ki, azért még se lépjenek ki a szövetségből; (e lelkesítő beszéd után a kegyelmes grófnő bájos kezéből (Cseh János) mindenki versenyző átveszi pályadíját: Salamucci a nagy sörös poharat, Ordító egy botot, Dimitriulu Mamaliga egy (fokhagymából font) ezüst koszorut, Boroviccka Jano egy cis-(száj)harmonikát, s Kraxlhuber a diszkolevet, (egy fehér lapra könnyedén rajzolt számár főt). Mindezt befejezi az osszadalárda örömrivalgása, s a dalárlinduló hangjai melletti kivonulása.

Zenészetit tekintetben — ha ugyan helyesen fogjuk fel a hangszínezeteit e műnek, szemben a manapság divatozó amaz iránnyal, mely különösen vig dalműveinket — hogy ugy szóljunk tulságosan érzékiesítve, gyakran sikamlóssá teszi, megvan az a legnagyobb érdeme, hogy kedélyesen nevetető hatása mellett is folyton öntudatos ezélja felé, a felszeregek nevétségesekké tételére törekszik, s hogy sikerrel, azt a közönség folyton derült hangulata teljesen igazolá.

De meg kell vallanunk, miszerint az is igaz, hogy e bohózat elért sikerét csak is olyan vezetőnek, mint Wagen-sommer ur, s csak is olyan szorgalmas dalároknak, mint aminők szerepeltek, lehet köszönni, s habár mindannyinak szorgalma s ügybuzgalma feltétlen dícséretünkre érdemes, mégis kénytelenek vagyunk kiemelni a már megnevezett szereplők érdemeit, már csak azon helyes felfogásért is, melylyel az általuk személyesített alakokat hü egyediségükben szemléltetni törekedtek, s ha egyik-másik versenyző magadalában észlelhetünk is fátyolozott hangokat, ezek semmiel sem szállíthatják le az illető érdemeit, miután egyszerűen rögtöni rekedtség eredményének voltak tulajdoníthatók.

Az ezen bohózatot megelőzőtt „Sajkázó“ pedig, legalább szerény véleményünk szerint, csak annyiban lehetett kifogásolható, hogy a kar nem volt elég erős a nagyobb hullámverések gondolatának érvényesítésére; e hiány azonban inkább külső volt, s nem lehetett annyira feltűnő, hogy e miatt kellemes hatását a dal minden részében elveszthette volna.

Ennyit magáról a hangversenyéről. Hogy ezzel czikkünket be nem fejezhetjük, oka azon táncmulatság, mely a kellemes estét még kellemesebbé tenni lett volna hivatva, már t. i. azokra nézve, kik Tepschiore oltára előtt, főleg farsangi időnyben, oly örömet áldoznak.

Fájdalom, a folytatás nem volt a szép kezdetnek megfelelő. Csak kevesen engedték magokat Rácz Jani párját ritkító, tánczra ingerlő zenéje által elesábittatni. E lanyhaságnak okát — mi kissé kivénülve a fatalásg hevéből — nem keressük; nem is találhatók meg. — Hallottunk ugyan némi zugolódást a rendezőség hiányáról, s annak udvariatságáról, hogy a nem tánczó közönség, főleg az ifjabb része, a tánczterem nagyobb részét tétlenül zárta el a vigadók lábai elől, de az is igaz, hogy „nem lehet egyszerre két urnak szolgálni“, a minthogy ez est, ugy éjféli körül, a tánczoló szétoszlásával be is fejeztetett.

Mi pedig örömet kívánunk szerencsét a közönségnek és dalárdánknak ahhoz, hogy a dalművészet kölcsönös apolásában ez estén magukat ily meglepően kitüntették.

Kampo de Vasko.

értékesítési adatait az 1854—74-ig terjedő időszakból állította össze, mely időszak a legmagasabb, tehát az érdekelt-tekre legkedvezőlenebb ciklusnak állítható.

Ki kell emelnünk, hogy ezen ciklus első és rosszabb éveiből kevesebb, utóbbi és jobb éveiből számos adatok szolgáltattak, mely maga is az átlagra káros és emelő hatással volt. Hogy pedig az 1867—74-ig terjedő ugyanevezett Svindol-időszak értékesítési adatai oly mesés magasak és oly soká, talán a legközelebb fél évszázadon túl sem lesznek többé elérhetőek, azt hosszasan bizonyítanunk sem kell.

Ezen időszakba esik a vas- és egyéb gyáripár legmagasabb lendülete, a vasút építkezések folytán ízben, rohamosan emelkedett legnagyobb vasúti talpfa-fogyasztás, — faiparra alapított szédelő társulatok keletkezése. De később igaz — bukása is, míg a kézi és napszám-munka értékének tetemes emelkedése ezen időszak végére, az imént lefolyt és már alapul nem veit évtizedekre esik.

b) Az értékszámítás a művelési költségek adatait nagyobbára nagy uradalmak adták és adhatták, melyek pedig sok esetben a kisebb birtokosok gazdasági eredményeinél tetemesen kedvezőbbek, nem csak nagyobb birtokkal járó csekélyebb rögie költségek s nagyobb investitiók létesíthetése céljából, de azért is, mert az erdős vidékeken, mint a milyen az általunk képviselt kerület járásokban, a hol a fának értéke csekély, ha az mégis távolabb vidékekre értékesíthető, ezen értékesítés csak a nagyobb birtokok által nagyobb tömegekkel érhető el. Kis birtokosok csekély erdőtermékei csak közvetített, néha harmadkezű kereskedés által értékesíthetők, mely mellett a közvetítési díjak a kis erdőbirtokos számlájára számítandók.

Végül c), midőn az erdő-kataszter adatai összeállítattak, figyelem nem volt, — mert nem lehetett, — az azóta véghezvitt és életbeléptetett erdészeti törvényre. — Ezen új erdészeti törvény pedig, — mit hosszasan igazolnunk sem kell, — helyesen az erdők fenntartása érdekében szigorú rendszabályokat léptetett életbe, melyek hivatják ugyan fenntartani az erdők kincsét a hazának és birtokosaik kéző unokáinak, melyeknek érlyes végrehajtása az erdők jövedelmét maradandólag ugyan biztosítani fogja, de tagadhatatlanul az erdőbirtokosok nagyobb részére tetemes új kiadásokat róv, — rendkívüli koronként nagyobb nyereséggel kінálózó nagyobb és tömegesebb termények értékesítését kívánja és az üzemek szigorú betartásának elrendelése által viszont az erdőbirtokosnak a mai, rendszerenél nagyobb jövedelem élvezésére csak akkor nyújtandó kilátást, midőn a mostani állapotok mai turnusa, a szigorúbb rendszabályok figyelembe tartásával elért újabb turnus által, mondjuk 40, a tülevelű fáknál 90 év múlva fog felváltatni.

Nagyobb uradalmak nagy részénél a szakképzett tisztai és tanult szolgaszemélyzet ellátása, községeknek új szakközégek fizetése, az ellenőrzés költségei mind újabb terheit képezendik erdőségeinknek a nélkül, hogy erdőgazdálkodásunknak nem kedvező vámpolitikánk a jövőben a külföldi értékesítésre nagyobb és kedvezőbb kilátást nyújtani képes volna.

Tüzetesen fel sem említjük kerületünk legzordó-nabb climaticus és helyzetési viszonyait, a melyben erdőink nem csekély terményét az alsó keskeny vonal kivételével 6—7, sőt 8 hónapon át fűtésre, tehát inproductio és oly észra kell fordítanunk, a mely szükségletet boldogabb tájak lakói ily mérvben nem ismerik, s így erdőinknek ezen inproductio felhasználása mellett részük van abban, hogy kerületünk legalább felső része e zord tájakon lakni és élni bír, s a hosszú és szigorú tél e tájat lakatlan pusztává át nem változtatta, de lakói földművelésre kényszeríti.

Nem említjük tüzetesen, hogy felvidékünkön az alpesi magasságig emelkedő hegyek, nagy bérezek s köztük mesze elnyuló völgyekből az alsóbb vidéken jó kőutak nagy mérvű hiánya folytán, a nagy sarak miatt a fakihozatal soha sem biztos, rendkívül nehéz és oly költséges, hogy nem ritka állapotokban az erdőterület évi adóját az üzemi eredménye meg nem téríti.

Tartózkodunk felsorolásától azon körülménynek, hogy kerületünk közlekedési eszközei még igen fejletlenek, vasútnak csekély kiterjedésűek, vízi utunk csak két völgyben létezik, s a közlekedés ezen csatornáin át is más felső vidékeknél észak és keletre távolabb lévén, amazokkal még ez időszereint csak önkárunk mellett versenyezhetünk, mert jól tudjuk, hogy hazánk számos vidéke velünk: hason mostoha körülmények közt létezik. Lehetséges azonban fel nem sorolnunk azon részletes körülmények és indokokat, melyek kellő figyelembe vétele után kerületünk fokozatait tulmagasnak és leszállítandóknak itélünk kelle.

1) Mindenek előtt kerületünkben a multban talán leginkább az erdők értékesítése céljából jelentékeny vasipar, fémhányasztat, sőt számos üveggyár volt virágzó üzemben. Újabb időben azonban a külföld, leküzdeni nem bírt versenyre, a technika naponkénti más vívmányai mellett a gyáripár tőkésítésére igényelt pénztökének szegénységünkkel fogva hiánya s olesó közlekedési eszközeink nem létele miatt, ezen faértékesítő vállalatok megtizedelve, jelentékeny részük azonban elhagyva hever, más részük valóságilag paag s legkisebb részük épen az erdő további értékesítése céljából tartozik tetemes költség, sőt jeleutékeny kárral üzemben. Elég itt a magas bányakincstárra utalnunk, mely fémhányasztat, erre alapított kohó üzemeit, sőt régebb szerkezetű vashámorait nagyjából beszűntetni látni jónak, s amabból annyit folytat, mennyi az ezen vidék sűrű népessége némi-nemű megtartására életfeltétel, emeből annyit üzemben mennyit különben elrohadó tüzfája némi-nemű értékesítése követel és igazol. Magánosok ily nemű vállalatai az egy Gőmört kivéve, annyira elpusztultak, hogy kerületünkben a tüzfáának, főleg a fenyvesek puha fájának, mely a hosszú sinszállítást meg nem bírja — ma már értéke sincs, a mint csak a legújabb időben is a magas bányakincstár tudtuk szerint a még jól értékesíthető fűrészhulladéknak elégetése és pusztításáért kereslet hiányában pénzt fizetni kényszerítve volt.

Gömörben legújabbán sodronypályák tervezék és építetnek, hogy a vasipar s ennek alapul szolgáló erdőművelés jövője biztosítsák, ámde az ebbe fektetett nagyrészt az erdők érdekében kiadott tőkék kamata az értékesítési adataknál ép oly számításba veendő lettek volna, mint azon jelentékeny összegek, melyeket az ottani bánya- és vasiparosok egyáltalán nagy erdőbirtokosok a Krach után vesztek, hogy ily uton erdőségeink terményeinek némi-nemű jövedelmezőségét biztosítsák, mert ha elpusztulni engedik pangó vasiparunkat, ma már adójukat erdőterményeik értékesítéséből fizetni nem képesek.

Mint tüzi-szénfa erdőink terméke számításba tehát alig vétethetik, hol pedig mint ilyen még kihasználtatik, nagy áldozatokkal fenntartott gyárak költsége, mint feldolgozási, illetve értékesítési műhelyek számításba lenne veendő.

A nyersvas bécsi mészaja 1874-ig 5 frt 25 król emelkedett, 1874—1883-ig métermázsája 3 frt, 3 frt 50 król változik, a szénfa értékesítésének hű, de eljlesztő képe, melyhez további commentár nem igen kell.

2. A kataszteri becsléseknél kőllő számításba vétetett a makkoltatás és gubaestermés mellékhasznóvétele is, mint a mely csak egy évtizeddel azelőtt factor volt, azonban ma már alig létezik. Mert a hatvanas években minden irányban megindult vasúti építkezések a talpfák kihasználását nagyobb mérvben igényelvén, s ezekért, bár nem ritka utócsalódások és keserű tapasztalatok előzése mellett meglehetősen árák igértetvén, kerületünk fakiszállításra alkalmas vidékein a tölgyállabok annyira meggyérültek, hogy jövőben ezen mellék-hasznóvétele, tekintettel a régi állapot nagy-mérvű erős pusztulására s az ervényezés nagy költségeire, jövőben hasznót, jövedelmet vagy épen nem, vagy csak igen csekély területről fognak adni. Nem említvén azon való tény, hogy a mult évtized rendkívüli időjárása mellett kerületünkben a makk és gubaestermés jól sohasem sikerült, s félévől-évre, — a hol lehetne is apadni fog.

3. Sarjverdeinknél a faüvedék a talaj silány volta és rövidebb fordák alkalmazása mellett a kimerülés folytán, míg évről-évre apad, s azok terméke csak tüzelés által értékesíthető, mely tüzelésnél csak nem egyedül a legrosszszababbul fizetett szentítésre van utalva, és a nagyobb emporiumoktól távol fekvése miatt, mint ilyen, kereskedelemben nem hozhatók, addig azon állapotok terméke mint haszonfa per absolute és semminemű értékesítési móddal ez idő szerint nem dísekedhetik.

4. Fenyves erdőinkre is a mult évtizedben teljesen átalakult forgalmi és kereskedelmi conjuncturák a legkedvezőlenebb befolyással voltak. Mert míg a multban a gyengébb haszonfa tulajdonok eladatott, s helyben rendszeren drágábban fizetett, mint pl. Komárom és Esztergomban, mert értéke a tulajozás megterhelhetése által már is kivétellett, addig újabb időkben a sinutak megnyílt, s felsőbb vidékünkön a gyáripár beszűnt és pangása, tehát a tulajon való szállítás restrictiója folytán csak mint haszonfa adathatván el, piacra hozatala tetemes költségeit az erdőbirtokos viselni kénytelen.

A tényleges haszonfa tehát deszka-fa, s ez uton a tülevelű állapotok nyereségesebb értékesítése pedig tetemes beruházásokat igényel, esuszatók, uszató-tavak alakítását, fűrészek építését s ezzel összekötött vízszabályozásokat, melyeket nagyobb erdőbirtokos megteenni bír ugyan, mert arra kényszerítve van, egyébként erdeinek hasznát nem vevén, — kisebb birtokos azonban vagy nem képes, s így ezen nyereségesebb értékesítésre nem is gondolhat, vagy ha igen, a feldolgozási műhelyek oly primitivak s a kor igényeinek meg nem felelők, hogy terményei is II-od rendű cikkekként adathatnak el csak s leginkább a helyi fogyasztásra számíthatnak.

5. Ha már az erdők értékesítése okszerű gazdálkodás mellett tetemes investitiókat igényel, lehetetlen figyelmen kívül hagynunk azon mostoha körülményt, hogy az erdő mint ilyen, ugyszólván jelzálogi hitellel sem bír s ilyenell az irányadó nagybankok által általánosságban nem használtatik.

Mert tapasztalati tény, hogy míg mezőgazdasági földbirtok százszoros államadoja $\frac{2}{3}$ -ig nyer bank- és jelzáloghitelt, addig erdőbirtokra egyáltalán pénzt szerezni nem lehet, és ha igen, az csak a 100-szoros államadó $\frac{1}{3}$ -áig, és igen nagy és terhes üzemi megszorítások mellett nyerehetik el legtöbbször a protektio erős igénybe vételével.

6. Meglévén e szerint rövidítve az erdő a hitel tekintetében is, mit szóljunk azon nehézségről, melyet az erdő-tulajdonosnak a munkás nép kivándorlása és különösen a föld népe iga erejének apadása s napról-napra jelentékeny drágulása okoz.

Hogy ez tény, bizonyítanunk sem kell, s hogy a kézi és iga napszám-bérek emelése rendkívüli visszahatással leend erdőgazdaságunkra, tanúsítja azon körülmény, hogy már is nagy költséggel mesterséges közlekedési eszközök állítatnak elő annyival is inkább, mert jelenleg már vidék-szerte a távolabb fekvő állapotok kihasználásán a sor, melyek költsége absolute nagyobb és most nagyobb lesz az relative is.

7. Végezetül fel kell említenünk, hogy kerületünkben nagy hozamot nyújtó öserdők, melyek a multban voltak s jó eredményt előidézték, többé nem léteznek. Hogy a nagyobb uradalmakban a 60-as és 70-es években eszközölt erdőbecslési munkálatok helyessége, melyeket a kataszter is bazisul vett, még a tapasztalat utján bizonyításra vár, — s adatai nem esalhatatlanok.

Légvégül, hogy kerületünk fa-bó vidékein a fahulladék és részben tüzifa nem értékesíthető, míg alsóbb, erdőkkel gyérebben borított járásokban az csak házi tüzelésre a rendes fogyasztás korlátain belül, a legtöbbször a vágatási bér, adó és fuvarozási költségek megtérítése erejéig értékesíthető.

Mindezen indokaink alapján nem szerénytelen, de sőt méltányos és igazságos kérelmünk és határozatunk az erdő tiszta jövedelmét 30% apasztása, mely határozat indokait még más kerületekkel való összehasonlítás utján is illusztrálhatjuk.

Mert eltekintve a kassai, de főleg szatmárikörület járásaihoz hasonló járásainak átlagaitól, mely ádag Kassán 56 kr., Szatnár 28 kr., Nagy-Szeben 35 kr., nálunk 83 kr., mely vidékek megengedjük kerületünkönél már mostohább értékesítési viszonyok közt sinlódnek, mindazáltal talán ezekhez arányítva átlagainknak már is kisebb tételeket kellene feltüntetni, — felhívjuk a Nagytekintetű országos bizottság figyelmét a temesvári kerület csak krassómegyei tételeire, míg kerületünk mostoha viszonyait, miseriánk hű képét őszintén vázolnunk szerencsénk volt, addig lehetetlen fel nem említenünk, hogy azon vidéken hazánkban a legfejlettebb nyersvas finomítás, kőolajgyártás, cement, nagymérvű tégla- és mészégetés, ugy ez, mint hazánkban egyedül európai színvonalon álló vasérc-, kőszén-, olaj- és palabányászat áll az erdőértékesítés legkitünőbb szolgálatára, — közel a Dunához, minden irányban sin-utakkal ellátva, azon vidék oly egyszerű gyáripárral bír, hogy annak nagyszerű voltáról, az erdők kitünő kezeléséről maga az angol nagygyárosok a nyáron ott járt bizottsága a legdicserőbben nyilatkozott.

Ezen egy összehasonlítás s általánosságban felhozott indokaink alapján erdőtiszta jövedelmi fokozatainknak 30%-os leszállítása mellett módosított erdő tiszta jövedelmi fokozataink $\frac{1}{2}$ alatt becsült kiszámításait: emeltük határozattá, kérésén a nagytekintetű országos bizottságot annak egészben elfogadására. — Besztercebányán, 1883. évi jan. hó 16. Jegyzette: Mihálik Dezső s. k. kataszter. ker. bizotts. tag, mint a kiküldött bizottság jegyzője.

Méhészet.

Elkésve bár, mégis időszereleg, a mult decz. 28-án Tornallyán tartott első méhészeti alakuló gyűlésről tájékozással következőkben referálhatok:

Először is nagyon, de nagyon kevesen jelentünk meg, ugy szólván csakis azok, kik az eszmének megpendítői voltak; mind a mellett határozottan megmaradtunk feltett célunk mellett, hogy mind addig törekszünk, míg az egy-letet megalakítva a méhészeti virágzásra emeljük.

A megjelentek csekély száma miatt csakis a megbeszélés keretében váltattak eszmecserék, mégis, hogy máskor ismét a kezdet nehézségei miatt ne kelljen az ügynek hasznát szejvednie; az alapszabály-tervezetet elkészítettük; melyet is közelébb nyilvánosság elé fogunk boesátani, remélvén, hogy így ügyünk önzetlenségét jobban előtűntethetjük, s az ügynek barátokat, pártfogókat inkább nyerhetünk.

Sajnos, hogy az igen tisztelt gazdasági egylet még csak tudomást sem vett, nagyon is a gazdaság keretébe illeszthető tervünkről. Nem is tehetjük a „Usatós“ ur által e lapok 51-ik számában javasolt eszméket magunkévá, miután semmi hajlamot a gazdasági egylet erre nem látszik a saját kebelében mutatni.*)

Ha megyénk gazdasági egyletének van komoly szándéka a nép anyagi jólétének előmozdítására és nem csak frásis: ha van működésének kiható ereje, mint egyletnek: lehetlen, hogy figyelmen kívül hagyjon oly gazdasági tényezőt, mely töke, erő és idővesztés nélkül közvetlen jövedelmet képes nyújtani.

Mi ugy voltunk meggyőződve, hogy egy már biztos alapokon nyugvó egyletnek kell a még csak a keletkezés nehézségeivel küzdöt gyámolítani; vártuk is ezt, de fájdalom hasztalanul.

Nézünk a délmagyarországi egyleteket; Temes, Arad, Békés, Torontál stb., a felvidéken: Hont, Pest, Szepes, mind, mind a gazdasági egyletnek ha nem is kezdeményezésével, de hathatós gyámolításával hoztak létre s tartják fenn karöltve méhész-egyleteket, illetve gazdaköreiket; mert minden iparág fel van aztán abban ölelve, s virágzásuk örvend.

Hogy kevesen jelentünk meg az alakuló gyűlésre, az okozta, hogy a rosznyói lap csakis egy pár nappal kö-zölte a gyűlés előtt a meghívást; tehát a legtöbbbe tudomást sem nyerhettek róla idejekorán.

De hogy le nem mondhatunk célunk kivételéről, bizonyíték az, hogy alólírottul majdnem húsz tag jegyeztette be magát csak a Rima vidékéről: sőt kötelezték magukat az egyletnek tagjaivá lenni; de a költség-kimelés miatt nem voltak hajlandók a gyűlésre két napi utat s kiadást tenni.

Félhagyjuk tehát jobb alkalomra, p. o. egy tanítógyűlés alkalmára a végleges megalakulást; mert hisz ugy is a néptanítók érdeklí legjobban a dolog, a kivihetőség is az ő kezökben rejlik.

Azon ellenvetés pedig, melyet a kasok drágaságára hárítottak eddig, hogy e miatt nem lehet népszerű s elterjedt az okszerű méhtenyésztés: jelezhetem, hogy a kínék bármínemű, nevezetesen keretes, hármas Dzierzon, kívül szalmával ellátott deszka kaptárra: vagy kettős kupos Gőndöcs-féle szalma-kásra van szüksége, egy levelezési lapon tegye magát velem érintkezésbe s kimerítő, kielégítő válasz szolgálandok; továbbá általam bármínemű méhészeti eszköz megszerezhető. Csizi Miklós, ideigl. útkár.

Vidéki levél a Rimaszombatban január 28-án megtartott dalestélyről.

* * * Január 29.

Jobban sikerült, mint reménylűnk. Bizonyoságra ennek a hallgató közönség többször ismételt tetszés nyitvanítása.

Vidéki ember létemre elégnék tartok általánosságban ennyit megjegyezni. — A részletek s az egyes szereplő egyének kritikai méltatása a lap illető munkatársának a feladata; s hiszem, hogy erről kimerítő tudomást nyerünk a mai számban.

En a „dalestély“ más momentumait akarom tollam hegyére venni.

Az első a helyárákra vonatkozik. Nagyon helyesen, tapintatosan intézkedett a rendező bizottság, mikor mérsékelt helyárákat szabott, mert ez által kettős célt ért el: lehetővé tette a kevésbbé vagyonosak megjelenését, — biztosította a jótékony célra szánt jövedelmi maximumot.

Egy másik momentum fölémlítése által constatálni kívánom: hogy Rimaszombat városának polgári színezetű művelt osztálya egymagában is megtöltheti a színházat, a mi eddig tagadtatott; s ezen osztálynál a foglalkozás, a vagyoni állás, s a hivatali rangfokozatok különbözősége nem hat korlátozólag a mulatság kedélyességére.

A harmadik monumentum fontosabb, de szennyesebb is az előbbieknél.

Kitalálná-e t. szerkesztő ur mit akarok mondani? Hát bizony sem többet, sem kevesebbet annál, a mit a dalestélyen minden komolyan gondolkodó ember megütőzőssel vett észre: hogy a városi s vidéki haute-volée-világ, s annak elmaradhatatlan schleppje, meg nem jelenésével tündökölt. Egyetlen család sem láttuk közülök.

Nem akarom tüntetésnek, s a külön társaságot alkotó eme tisztelt családok összebeszélése kifolyásának tekinteni a tömeges elmaradást.

Ennek oka ártatlanabb, de a társadalom egészére elszomorítóbb: s ez: (hogy keresztek nevére nevezem a gyermeket, hanem inkább körülírjam) lehet egynél a véletlen magas születésből leszármaztatni képzelt, s orrhangon beszélni szerető előkelőség negélyezése; — másnál a szerencsés körülmények összejátása folytán nyert hivatal vagy gazdagság eredményezte tekintély féltékeny őrzése; — harmadiknál a nagyzás viszketege, kielégíthetlen ambíció, a nagyobbak édes, de kinos utánzása stb. stb.

*) Mi jól tudjuk, hogy ellenkezőleg áll a dolog, csak zörgetni kell.

Szerk.

Mindezen tulajdonok, helyesebben: kinövések, még most is, a demokratikus eszmék hangoztatása korában, majdhogyan áthághatlan chinai falat képeznek a művelt elemek egyeségei között.

Sajnos, de így van. Ezt mindnyájan tudjuk, de nem akarjuk, nem merjük mutatni, hogy tudjuk.

S csak nálunk találkozunk e chronicussá vált társadalmi betegséggel? nem éppen, de par excellence, magyénkben.

Mi nagyon is aristocraticus népség vagyunk; a hivatalokat is e jogzsimen szeretjük osztogatni.

A polgári osztály nem ébredett még értelmi s anyagi erejének tudatára. A megyei bizottságban sem tudja érvenyesíteni azon befolyást, mely szociális többségénél fogva is megilletné. De mind ezekről tüzetesebben más alkalommal.

Levelem intenciója azon törekvésben culminál, hogy kimutassam a tömegesen kimaradottak kimaradásának hibáját, s jelezzem: miszerint egyénileg nincs ugyan kötelezve senki arra, hogy egyik vagy másik összejevetelen részt vegyen, de egy egész osztálynak, habár ártatlan, vagy tapintatlan elzárkózottsága, visszatetszést szül azoknál, kik velők, ha nem is a születés vagy rangadta előkelőség, de valódi műveltség tekintetében mindenesetre kiállják a versenyt.

S azon magasabb osztálynak a társadalomban elfoglalt tekintélyes állása nagyon is megköveteli, hogy Olympusi magaslatáról olykor-olykor leereszkedve, az alantabb álló közönséges halandókkal, — ne csak a választásokkor — hanem egyéb alkalommal is, — érintkezzék, s azok ünnepi összejöveteleit megjelenésével díszítse.

E.-Bást, 1883. jan. 28.

Tek. Szerkesztő ur! „Gömör-Kishont” című becses lapja ez évi 3-ik számának „Hírek és vegyesek” rovatában „Humanitás” cím alatt egy közlemény jelent meg, mely személyemre vonatkozik, s melyben arról vádoltatom: „hogy azon szerencsétlen klenóczi lakost, kit ott favágás közben folyó hó 10-én egy ledülő fa agyonütött, én minden harangzó nélkül eltemettem a temető árkába, azon egyszerű oknál fogva: mert az illető evangélikus volt.” — Ez a közlemény vejeje.

Ezen közleményre annyit mondhatok, hogy az, az első betűtől kezdve az utolsóig alaptalan, hamis és légből kapott. Komoly lévén az ügy, komolyan és röviden leírom az egész esetet.

Folyó hó 10-én az egyházasközi erdőben — állítólag — egy ledülő fa agyonütötte Antal Mátyás klenóczi illetőségű favágót. A szerencsétlenül járt férfi hulláját beszéltették Egyházasközi s azt egy üresen álló házba elhelyezték. A közönségi előjárásig azonnal intézkedett és a körösvért küldött, ki megjelenén, a hullát megvizsgálta. Így teküdt a hulla folyó hó 12-ig vagyis 48 óráig eltemetetlenül. Ez utóbbi napon d. u. 2 óra tájban megjelent nálam a megholtak saját fivere, anyja és többen, kerve engem: hogy a harangzó tassa k még harmad-szor is és temettessem el a megholtat, mert futni kezd. Én kértem őket, hogy legyenek türellemmel holnap reggelig, talán addig eljön a vizsgáló hatóság; de ők határozottan kijelentették, hogy tovább nem várnak s maguk temetik el minden ének nélkül. Látván azt, hogy nagyon ingerültek és minden esillapítás haszontalan, kiállítottam a halotti bizonyítványt s átadtam az illetőknek azon utasítással, hogy azt a klenóczi evang. lelkész urnak kézbesítsék; magam pedig reverendámat felöltve, a kántorral megjelentem a temetésen, hogy hiteles szemtanúja legyek az eltakarításnak. A halottas házhöz érve, miután néhány szót a jelenlétűkhöz intéztem volna, a kántor elénekelt egy halotti éneket, melynek végeztével a menet megindult a protestans temetőbe, mert Egyházasközi ilyen is van. — Ezen temetőt a protestans földesurak jelölték ki magoknak és oda temetkeztek is, mint például Trajtlér László ur és mások; s így a szerencsétlenül járt favágó nem „a sáncban,” hanem a Trajtlér ur kriptájától alig néhány lépésnyi távolságban tisztességes helyen van eltemetve.

Ez a hiteles tényállás. Erről bizonyosságot tehetnek a megholtak rokonai és kartársai.

Most azonban önhöz fordulok Domine humanissime tudósító! kérde: vajon „humánus” volt-e az én eljárásom vagy nem? ha igen, úgy kérde: hogyan bátorzkodott alaptalan vádjával ellenem nyilvánosan fellépni s engem a közönség előtt meghurcolni? Hát ön akar engem a humanitásra tanítani, ki velem szemben a leginhumanusabban járt el akkor, midőn hírlapilag — légből kapott hírek után — pellengérez, félrevezetvén ez által a jóhiszemű szerkesztőt és lapjának olvasó közönségét?

Még egy néhány szavam van önhöz. Valótlán közleménye nekem elég alapul szolgálja önt perbe fogni, de én lemondok erről, mert az hosszas eljárás volna. Rövidebb utra térek, és önt ezennel kihívom . . . de nem pisztolyra, sem kardra! mert ezt tennem nem szabad, miután én, saját szavai szerint: „a felebaráti szeretet örül és apostoliul vagyok rendelve.” Az én kihívásom ennyiből áll:

Ha ön bebizonyítja, hogy igaz az, mit a „Gömör-Kishont” című lap 3-ik számának „Hírek és vegyesek” rovatában „Humanitás” cím alatt felőlem irt: akkor én az egyházasközi népiskola javára száz (100) o. é. frtot fizetek; ha ellenben kiderül az, hogy az nem igaz, akkor ön fizet száz (100) o. é. frtot ugyanazon czélra.

Nos, nem „a felebaráti szeretet öréhez és apostoliához illő kihívás” ez?!

Gondolkodási idő e közlemény megjelenésétől számítandó tiz-négy nap.

Most pedig Domine Humanissime ad revidere.

Fibiger Ferencz, plebános.

Tiszolcz, 1883. jan. 28.

T. Szerkesztő ur! A tiszolczi magyar polgári iskola, mely a múlt évben nyitattott meg, a leghatározottabban siet czélja felé, — mely czél. — mint tudjuk — nem más, mint a magyar nyelvnek terjesztése s a hazafias érzelmei fejlesztése oly városban, hol fészket rakott a N.-Rőczéről szétzavart panszlavismus, — vezettette egy-két olyan egyén által, kik a magyar nemzet és haza iránt, midőn ellenségeihez szegődtek, a legutóbb hálátlanságot követik el.

Hanem mindezek dacára, ki van adva a jelző: „szabad hazának szabad polgárokat kell nevelni” s e jelszót nem tévesztik szem elől a magyar elem tagjai, szívükbe vésték

azt azok, kik ez iskola ügyeit közvetlen és közvetve vezetik. Ezek között kiváló helyet érdemel Kuchta Dániel, kinek buzgalma nemcsak felrázta a tótajku polgárokat, kik a panszlávok polypkarjai közé kerültek, de egyszersmind reá is vette őket, hogy az ámitás és hitegetés szavainak többé ne engedjenek, hanem szeressék a hazát, mely egyiránt közös édes anyja mindazoknak, kik a Kárpátoktól Adriáig békés együttélésben élnek.

Hogy ezt megértette Tiszolcz közönségének legnagyobb része, bizonyítja az, hogy sokkal több növendék jár a magyar iskolába, mint a tótajku felekezetébe. Pedig itt a nyelv ismeretének hiánya, különösen a szegényebb sorsúakra nézve sok nehezéget okoz, de azért haladnak annyira, menyit a körülmények szerint tőlük várni lehet; így teljes reményvel nézünk a félévi vizsgák elé. Ad revidere! r. l.

Hírek és vegyesek.

Felolvasás. Szabó Lajos ur második felolvasását mához egy hétre d. u. 2 órákor tartandja a kaszárnyában. Felhívjuk reá a közönségnek, különösen pedig az iparosoknak figyelmét, mert a felolvasás nemcsak érdekes, de a mint a multkor meggyőződünk, tanúságos is leend.

Esküvő. Gömör Matild kisasszonyt, Gömör Ede szálloda-bérlőnek bájos leányát, holnapután vezeti oltárhoz Heselitz Jakab ifju kereskedő. Áldás kísérje frigyüket!

Közvacsora. Rimaszombat és vidéke jótékony nőegylete folyó 1883-ik év február hó 6-ikán jótékonyezélu társas vacsorát rendez a „Három-Rőzsa” vendéglő nagy termében. — A közvacsorát, melyre a részvét-jegy személynként 1 frt, — tánczmulatság követendi. Ajánljuk e mindenesetre oleső élvezetudus estélyt a közönség figyelmébe.

A koresolya-bálról, mely folyó hó 1-sején tartott meg, terjedelmes referáda van kezeink között, melyet lapunk szük tere miatt csakis kivonatban közölhetünk volna a jelen számban. Minthogy pedig belőle egy jótát is véteknek tartanánk kihagyni, úgy referensünktől, mint a jelenlevőkől és érdekeltektől egy kis türelmet kérünk. Most csak annyit jegyzünk meg, hogy e bálon 7 megye volt képviselve s itt tételtt meg az első közeledés Rimaszombat és azok között, kik a székhely kérdésben szemben állottak egymással, minek következtében e bált a béke és egyetértés kézfogójának méltán nevezhetjük. A bevétel meghaladja a 300 frtot, így a kitűzött czélra szép összeg marad. „Addig pedig, míg közösen vacsorálnak” — referensünktől együtt — mi is „kellemes pihenést” kívánunk.

Pálfaláról írják lapunknak, hogy ott január 28-án a népkönyvtár javára bált rendezett az ottani ref. énekkar. A bál, — dacára annak, hogy kis községben tartott, — teljesen kielégítette egy rend, mint minden más tekintetben a résztvevő közönséget. Ez alkalommal felülfizettek: Ruszky Gyula ref. lelkész, Lenkey István, Tóth György, Kis-Csoba István 1-1 frtot, Majros Pál 70 krt. Beeske Bálint, Gyurkovich László, Szathmáry József, Kovács Géza, Kovács Gyula, Molnár Pálné s leánya, Nagy Miklós, Szőke István, Szőke Ambrus és K.-Csoba János 20-20 krt. Az egész tánczmulatság a legkedélyesebb volt s kiválóan kivirradt tartott, általa is be lett bizonyítva, hogy ha népünknek test és lélek-üdítő szórakozást tudunk nyújtani, nem fogja keresni a koresmák fojtó legét, de simulni s pallérozódni fog napról-napra, mert erre meg van benne a természeti képesség, csak helyesen kell vezetni.

Putnokon a „Putnoki népbank,” mint takarékos és kölcsönözvetkezett folyó hó 14-én d. e. 10 órákor tartja XII-ik évi rendes közgyűlését. A beküldött üzlet-kimutatásból kiemeljük, hogy mult évi forgalma volt 1217368 frt 39 kr., vagyoni mérlege 305600 frt 29 kr., bevétele mint jövedelem 29984 frt 32 kr. mely összegből tiszta nyere-ményül 3927 frt 84 kr. van feltüntetve.

A tagosítás foglalkoztatja városunk minden rendű és rangú birtokosait. Az érdeklődés általános, mert mindenkinek kedves volt az, mit örökölt, vagy szorgalma által drága pénzen szerzett s így nem esodálkozhatunk, ha kiesi-nyek és nagyok némi aggodalommal tekintenek a határ újfelosztása elé annyival inkább, mert talán egy helységben sincs oly nagy különbség a szántóföldek értékére nézve, mint épen Rimaszombatban. Ugyanis nem ritkán találkozunk szomszédos szántóföldekkel, miknek egyike 400 ftot is megér, míg a mellette levőt nem lehet többre becsülni 150 frtnál holdankint, így különösen a kisbirtokosok, — kiknek száma 97, aggodnak leginkább. S épen azért, mert ezek legnagyobb esélynek vannak kitéve, ajánljuk, hogy csoportokra oszolja, vagy pedig együttesen beszéljék meg maguk között, hogy melyik részét ohajjták a határnak s ekként megállapodva jelenjenek meg a folyó hó 8-ikán tartandó tárgyalási gyűlésen, mert ez által nagyban megkönnyítik a mérnök munkáját s egyszersmind az igen bizonytalan sorshuzás esélyeinek, mit pedig sokan hangoztatnak, nem lesznek kitéve. Már az is igen, mit pedig sokan hangoztatnak, nagy előny reájuk nézve, hogy a nagyobb birtokosok a választásnál az elsőseget nekik engedték át s így igen nagy hibát követnének el önmaguk ellen, ha egyes izgatók szavaira hallgatva, azzal élni nem akarának.

Szerencsés hajtóvadászatot rendezett egy néhány tagból álló vadásztársaság a balogvári uradalomhoz tartozó szabad erdőszégen folyó hó 1-sőjén. A számos és különféle apróbb vadakat nem is említve, öt darab vad-disznó, még pedig a tekintélyesebb példányok közül, lett a biztos lövések áldozatává. Id. Badányi Gyula, városunk főkapitánya egymaga 3 vaddisznót ejtett el, melynek egyike többet nyomott 100 kilonál. A vadászatot kedélyes ebéd követte kint a szabadban, hol mindenik tagja a vadásztársaságnak egy-egy vaddisznón ülve költötte el ebédjét.

Hallatlan eset. Legalább vidéki kis városban, főképp pedig Rimaszombatban a „Vartyogi nagy dalnokversenyek”, Huber Károly e jeles dalmü-parodiájának előadásakor történt azon eset, hogy több uriember azon reményben bizva, miszerint beléptijegy közvetlen az előadás előtt is kapható lesz: egy kissé elkésett, s midőn a pénztárnoktól értesítette, hogy nemcsak jegy, de még csak hely sincs a nagy teremben: licztálni kezdtek egy 20 kros diák jegyre; melynek tulajdonosa egy kissé elkeve nagy nehezen befurakodott az ajtószarka mellé. Igérték érte 50. 60. 80 krt. végre csakugyan meg is vették 1 frtot. A sors k. barátunkat jelölte ki az előadás meghallgatására, de fájda-lan a 10. éves kis diák által elhagyott helyen, míg a személycsere megtörtént volna, annyian osztoztak meg, hogy

K. barátunknak a lábát sem volt hova tenni, így csak az ajtó előtt volt kénytelen hallgatni az 1 főresért. Hihetőleg ez és több hasonló eset oka annak, hogy több oldalról felhívtak bennünket arra, hogy „Dalárdinkat” kérjük fel a darab megismétlésére, mi úgy hisszük, egy rövid szünet-darabbal, vagy egy pár hazafias darab előadásával kibővitve, még a legközelebbi bójt alatt színe kerül. A bevétel 188 frt 80 kr. volt, mennyi a leszállított árak mellett 12 év óta csak egyszer fordult elő, midőn t. i. a helybeli gymnasium növendékei a „Peleskei notáriust” adták elő.

Selmezbányán mozgalom indult meg egy kizárólagosan helyi érdekű régészeti társulat szervezése iránt.

Új postahivatal. A szomszéd Borsodmegyében folyó év febr. elsején új postahivatal nyílt meg. E postahivatal a naponkint egyszer közlekedő dédes-sajóvadnai küldőncz kocsi-posta járat útján a sajóvadnai, más felől a dédesi posta hivattal esatoltatott össze.

Új árverés. A gerlicze-tapolcsányi vasműegylet tulajdonát képező, s megyénkben fekvő ingatlanok új árverés alá kerülnek, mert a rimaszombati törvényszék az első árverést nem hagyta helyben. — A vagyon becseréte 248830 frt, de becsáron alól is el fog adatni, azonban 137500 fton alól nem. — Ez árverés folyó hó 26-ára tüzetett ki.

Népdalköltészetünk kincstárából. A „Magyar Dal-Album”-ból mely a magyar népdalok egyetlen folyamatosan lévő, zongorára alkalmazott egyetemes gyűjteménye, megjelent a IV-ik kötet 4-ik füzeté is. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt 80 kr., felévre: 5 füzetre 90 kr. Egyes füzet ára 25 kr. Minden füzet bérmentvo küldetik szét. Előfizetése legzélszerűben postautalványon a „Magyar Dal-Album” kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

A „Magyarország és a Nagyvilág” kitűnően illusztrált és nagybecsű közleményeket hozó képes lapunk január 21-iki száma következő nagyérdékű tartalommal jelent meg: Szöveg: Mácsik, a nagyeregű. Regény. (Folyt.) Irta: Mikszáth Kálmán. Dalok. Irta: Inezédi László. Trimalcio lakomája. Amand grófnő cipellője. Irta: Tóth Béla. Telen. A csipkéről. Irta: Prém József. Sarah grófnő. Ohnet György regénye. (Folyt.) Fordítja: Sziklay János. A boerok története. II. Irta: Schwiedland Jenő. Chanzy tábornok. Coquelin Budapest. „Várakozás.” Irta: Radó Antal. Magyar irodalom. Külföldi irodalom. Hirrovat. Képek: „Várakozás.” Trimalcio lakomája. Telen. Garibaldi a velterri-ü ütökötben. Kép a Sarah grófnő regényéhez. Gambetta temetése. Chanzy tábornok. Coquelin.

A tüdő- és szívbetegek figyelmébe. Dr. Lörin-czi F. budapesti gyógyintézetében (váci-utca 9 sz.) a mult év második felében gyógykezeltettek: a) Tüdőbetegek: tüdőlegdag 35; tüdőbél 23; hörg- és tüdővérzés 41; tüdőhurut 105; heveny tüdővész 13; idült tüdővész (gümőkór) 104; b) Szívbetegek: szív elzsírosodás 24; szívtágulat 39; szívtultengés 18; ideges szívbaj 83; szívbélhártyalob 8; szívburoklob 12; szívbíllentyű-bántalmak 45; szívburok vízkór 20; A tüdővésznél a pepton-készítmények, a szívbajoknál a comprimált lég mutatkoztak a legjobb hatásuaknak.

CSARNOK.

Az éjféli mise.

Irta: Gyurkovich László.

Neki feküdt a jajgató téli szél a nádöldi erdőnek, egymáshos csapkodta a fák zuzmarás koronáit, az egyiknek reesező gallyaival tisztogatta a másikról a lefagyott havat. Az újság is letűnt már az égről, a csillagok fáztak, reszkettek a hideg éjszakában. — Nagyokat pattant olykor a vén tölgyek kerge, a sásdomb mellett a szirt közé fagyott a víz egy nagy darab gránitkővet taszított le a Balog jegére. — Halalmas reesezés követte esését, s mint a czikázó villámlás, egy vékony vonal futott végig a sima táblán, a szikla meg tovább rohant nyomában.

Az a jámbor lélek is kölcsönbe adta a gondolkodóját, a ki a vöcsikalji csapason törte maga előtt a töretlen utat, s el-elbukott a cserjés befuvott gödreiben. — Avult katona sapka volt mélyen behuzva fején, a vihar a mint végig söpörte a bokrok közeit, majdhogy ki nem forgatta viseltes gunyájából.

De hát mért nem huzza meg magát a tűzhelye mellett, a mint jó keresztényhez illik? Ki látta azt, karacsony éjszakáján esatangolni a nádöldi rengeteg kellős közepén. — Még a Vámosi grófok erdőmestere se keresi most a falópókat, — a mint máskor szokta — pedig úgy beszél a faluban Hopták Miska, hogy a földre gyürné meg az eleven ördögöt is.

Szegény tévelygő vándor! Bizony megesis rajta a szíve még a pogányok is. — Talán az utat se tudja: könybe lábát szemei az irányt keresik a végtelen fehérségen. — Nagyokat lélegzik néha; mintha sohajtás szóknek ki kebeléből. — De nem jut el ahoz, a kinek szánta; odafagy jégesapos bajuszára.

Nagy idő lehet már. — A tejut is nagyot fordult alkonyat óta, a nádöldi torony ablakából meg valami mécsvilág látszik, a harangozók készülnek az első esengetésre. — Még a templom hátulsó kis keresztje is úgy fénylik a lámpa sugaraitól; azután a faluban is csillog a sok gyertyaláng a virasztók házaiban. — Hanem az mégis furesa, hogy Nádöldön véggel néz a templom a községnek, míg az eleje a „Farkasordító” pusztaságának ékeskedik. — De hát históriája van annak.

Mikor az építés el lett határozva a módosak részéről — mert nagy szegény esett volna a falu becsületén, ha más valaki ecelekszi vala — Macák Illés felállott a tanácsban s oda lyukadt ki mondókája, hogy az idők folyamának tudása mind az ételhordás, mind pedig a vasár- és ünnepnap misék tekintetében fontos levén, nem ártana egy órát is fabrikáltatni az Isten diesöségére.

A nép vénei hmmögtek, köhécseltek a böles beszédre, majd javallották Illés bátya tervét, de a nagyszavu Lovas-Peták András meg nem állhatta, hogy ne „protestáljon” a dugszagd törvénybíró szándoka ellen. — Elmondta, hogy hiszen mind igaz az, a mit ő kigyelme beszél, de hát itt van Vámos helység három hajlásznyira a nádöldi keresztől, s mi lenné az érdemes tanácsot ha az a csenyész nemzetiség is a község órája szerint hajtana a legelőre csordáját. — Mert nagy háborúság esett meg a két falu között, a mi azonban másutt mondatik el.

Ilyen ellenállhatlan igazságra azután nem volt más

tenni való, mint vagy az órától elbucszni, vagy elrejtteni azt a szomszédok szeme előtt! — Így történt, hogy — miután az óratábla legillendőbb helye a fronton van — Nád-földön nem látja a falu a templom ajtaját, nem is hallja az óra ütését. Se baj, hadd egye a mérég miatta a vámosiakat.

Most is ott hajlik ki az a gonosz gyerek a toronyablakon, hogy meglássa, ha vajon elérte-e már a nagymutató a hatos numerust; mert ez az első harangszó ideje. — Még leesik a rozsz esont! Megkondul a kis harang, milyen szépen eseng, a három király éneke se lehetett külön a szent éjszakán. Mintha valami angyal beszélne az emberekhez a magasságból. Törvénybíró uram is megborzong szavára, áhitat fogja el, fel is fohászkodik az éghez, de az amen helyett mégis csak azt sottogja magában:

„Tüzzre való nép, mégis a mi óránk után harangoz!“
Hanem a vámosi esengetyű belebeszél elmékedésébe, el is futja a veresség egész testét, s összeszorított ököllel fenyegeti a kis tornyot ott a pást alatt.

„Tüzzre való nép, mégis a mi óránk után harangoz!“
Ugyan mit gondoltak ott fenn a menyorszáiban! — Hogy megindul megint ez a hőses; még eltemeti az egész falut. Hiszen már egy félőnyi is van, a mi egész adventben lehullott. És minő darabok esnek. Azt a kis kertet a templom mögött, a mit a plebánus ur ültetett be mogyoró-ésérjéssel, úgy belepte, hogy ember legyen a ki megtudná jární girbe-görbe utait. Pedig milyen gyönyörű nyár derekán!

De ni, ott meg egy fehér eseléd bukácsol a bokrok között, térdig vesz bele a hóba minden lépésén. — Felfelé igyekszik a parton, egyenesen a sűrű mogyoró-ésérjének tart. Valami szék-félt cipzel hóna alatt, az meg seprő a mit a kezében visz. Uram ne vigy a kísértetbe! ez jó lélek nem lehet. Bizonyosan boszorkány; és még keresztet vet magára, a mint a másodikat esendíti a harangozó nép. — Vajon nem az a vén bestia-e, a partalji Peták Julis? Ugy is régen beszéltek már fölé, hogy a Kisantal Andrásék maeskáján jár Tokajba sóért minden éjszakán.

Hát az a hánya-veti Hopták Miska ugyan mit kereshet itt az Istenháza környékén? Végig ülte már három vármegye tömlőzét, miféle számadása lehet a legfőbb bírósággal. — Imádkozni talán nem is tud már. — Szegény Kertész Boris, az édes anyja, ő is jobb helyre tehetne volna a teste töredelmét, minthogy ilyen betyárfajzatra pezarolta.

Az is a másik nyomán halad a templomdombon, mintha egyet gondoltak volna. Vagy talán úgy is van? Az asszonyféle leteszi a székét az oltár mögé, kívül az egyházon, kezébe fogja a megfordított seprőt, s egy karikát huz nyelével a hóba az üllöke körül. Ugy segíjen! ez Luczszéket hozott magával az éjféltre.

„Talán bizony a régi szeretődről akarsz hirt hallani a boszorkányoktól, Julis hugom?“

Ez a Hopták Miska hangja. — De ki lehet a másik teremtes? Hogy egymásnak rohannak, hogy ölelik, esókolják az egymás ábrázatát. — Hej, az a léány, — mert annak kell lennie — rozszban töri fejét. — A ki korpa közé keveredik megesszik a disznók. — Tisztességes személy nem fuj egy követ ilyen zsványneppel.

„Hogy kérdezhetsz kegyelmed illetőlem, hiszen tudja, hogy régen elfelejtettem.“

„Pedig olyanforma katonasapkás legényt láttam ma este a vámosi „Paskom“ban, nagyon el volt jutva szegény jámbor.“

„Menjen, maga mindig félkegyelmű volt életében.“
A hosszabbik óramutató nagy fáradtan felkapaszkodott a másik után a tizenkettőre. — A sok gyerek rárontotta a három harangot, az egész helység a templom felé tödült. — A léány eltuszkolta maga mellől szeretőjét, s százféle ákom-bákomot esinálva a levegőben a seprőnyéllel elkezdett beszélni a komor éjfélhez. — Megvilágosodtak a templom ablakai, az ergonahangok majd ligyan, maj zugva hallatszottak az ajtón át. — Az Istenkísértő reszketve ült széken az épület mögött.

Máris a rozsz lelkekkel közösködik, pedig fiatal még. Ráesik a hátsó kis ablak fénye az arcára; olyan fehér, olyan lágy az; mint a hópelyhek, mik bemeszelik fején a selyem kendőt. — Mintha rajta volna három patika pirosítója, a közepe majd kiesattan az élettől. — De a száját szederkékre esikpedte már a hideg, kis kezeit be-be dugja a pruszlik bélésé alá. — A biz' a Sybilla könyvéből beszél:

„Mutasd meg énnekem
Ki leszen az uram...“

A „Farkasordító“ felől egy zokogó, sivitó szélroham esapott át a templomdombon, bontogatni kezdte a hóhegyet, a mit nem régen hordott össze a eserjés szélén. — Valami feketés esonót kotor ki alóla; föld nem lehet, az mélyebben van még. — Mintha ordások kapálóznának rajta úgy szórja szét a megkövéredett pelyheket. — Egy katonasapkát fejt ki a fehér hóból; honnan jöhetett az a templom mögé? De talán gazdája is van; utánna szüre kerül a kabát. — Isten legyen irgalmas! ez az a szegény utas, a ki a vámosi erdőn át igyekezett Nádasföld felé; talán meg is fagyott már a szerencsétlen.

A léány semmit sem lát, homály ereszkedett két szemére, reszketve mondják el ajkai már harmadszor:

„Mutasd meg énnekem
Ki leszen az uram...“

A szél kegyetlenül megesisikorgatja a bíró zsindeyes házán a bádognakast s egy nagyot jaidulva egész hóféllőt kap szárnyaira a luczszék elől. A megfagyott ember arca elötünik a szétröpült karika helyén. Ráesik a boszorkány pillantása s mint a kít a menykő szele ér, halott-halavány lesz a piros orcája. Ég felé nyújtja a két karját, egy irtózatot sikolt s nanyatt terül a puha földön. Levegő után kapkod a kis szája, a pruszlik talán soha nagyobbat nem feszült dagadó kebelén; bizonyosan meg is repedt alatta valami.

A Balogvölgy leglustább embere, az eklézsia kurátora épen most törtetett fel a eserjésen; még mindig elkésett a szent miséről, minek eselekednek másként ez egy napon. Megütődött a sikoltásra, az eldobott seprő épen lábaihoz hullott.

„Minden jó lélek dieséri az urat!“ — szolt ijedten, s mint a bodfalusi közsnet megmerevedve állott a látottak előtt. — Csak az ellhangzó ének, meg az otthon elfogyasztott törkölt tudtak hajlékonyságot adni lábainak, bátorságot lüktető szívének. — Közelebb lépett és ráhajolt az élettelen léányra, de nyomban ki is ejtette az imádságos könyvet a ködmön alól bämulatában.

„Ma született szent Jézus, ez meg a törvénybíró só-

gor Julesája! A föld súlyoszen el engem, ha ezt nem a vén Peták Julis fojtotta meg.“

„De nini, ketten vannak. — A vámosi bíró fia! a Julesa szeretője! a kít három hónapja várnak a katonaságról. — No ilyen szörnyűségből nem lehet okos egy ember, ki kell esőditenem a falut a templomból.“

A tisztelendő plebánus ur javában prédikált a hűség-ről a hitben, a szolgálatban a szeretetben. — Egészen kihallatszott beszéde a nyitott ajtón keresztül. — Azok a gonosz gyerekek meg egyre dörömböltek ott a toronyablaka körül, most is egy bolondos nagy madarat zavartak ki az üres óralyukon át. — Az aztán oda szállott a két halott fölé, s mintha a sátán maga lett volna, olyan ijesztőn vihogott bele a pap ajtatos szavaiba.

Lám, a hol nincsen éjféli mise, ott nem eshetik meg ilyen rettenő dolog. — Szegény Macák Illés! milyen ünnepe lesz annak holnap. Bizony-bizony ha a jövődöt látja, tudom, hogy nem adott volna egy követ sem a nádföldi híres templom fundamentumához.

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetmény.

Mellyel közhírré tétetik, hogy a rimaszécsi közegészségi kerület körorvosa állásáról lemondván, annak választás utáni betöltésére határlólal f. é. február hó 12-ének d. e. 10 órája kintzetik, miről a pályázni kívánók azzal értesítetnek, hogy felszerelt kérvényeiket s tudori okleveleiket legfeljebb február hó 10-ig mulhatatlanul beadják az alólírott hivatalnál, a megválasztandó körorvos fizetése 1000 forintban levén megállapítva, ezen fizetésért tartozván az illető körorvos betegeit ingyen gyógykezelné, azonban fuvarral mindenkor a belegek részéről látatván ei, kivételével a havonkint megejtendő hivatalos utazásoknak, a midőn az illető orvos saját fogatján tartozik a kör beutazását eszközölni.
Feled, 1883. jan. 25. Sándor Béla, szolgabíró.

Pályázat.

81. sz. A vezetésem alatti kir. törvényszék területén levő nagyrőcsei kir. járásbírósnál megüresedett — 300 frt évi fizetés, 40 frt lakbér s ruhailletményvel javadalmozott — másodosztályu szolgai állomásra — a nagyméltóságú m. k. igazságügyi miniszteriunnak f. é. 48569/1882. sz. a. kelt magas rendelete folytán — ezennel pályázat nyitattik; felhívatnak emnélfogva mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, magyar állam területén honpolgárosságukat, testileg alkalmas voltukat, az irás és olvasásbani jártasságukat, nemkülönbén hadkötelezettségi viszonyukat igazoló okmányokkal felszerelt és kellőleg bélyegzett, — az 1873. évi II. t. ez. értelmében elsőbbséggel bíró al-tisztek pedig bélyegtelen folyamodványukkal jelen hirdeteménynek a „Budapesti Közlönyben“-i harmadik közzétételétől számítandó 42 nap alatt hozzám annálkülsőbb benyujtsák, mivel a később érkezettek, figyelmen kívül fognak hagyatni Rszombat, 1883. január 16-án

Marton Rudolf, kir. tszéki elnök.

Felelős szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Haszonbérleti hirdetés.

Gömörmegyében, — s tornallyai vasuti állomáshoz fél órányi távolban fekvő s kk. **Báró Vay Aloyzia** tulajdonához tartozó harkácsi uradalom, mely 592. katasztrális hold szántóföld, — 22. katasztr. hold kert, — 197. katasztr. hold rét, — 114. katasztr. hold legelő és 1791. katasztr. hold erdőből áll, — az 1883-ik évi április 1-től számítva 3 vagy 6 évi időtartamra

haszonbérbe kiadandó. 3—3

A bérlő 7000 frt. értékű instructiót vesz által.

Bővebb értesítést ad **Báró Vay Aladár Harkácson** és **Molnár József** ügyvéd Rimaszombatban.

Eladó vizimalom.

Serkében özv. **br. Kemény Istvánné** tulajdonát képező vizimalom, 4. zikkerekkel, 4. lisztelőkővel, kender- és lóheremag-kallóval, egészen ujonnan épült vízlevezető zsillippel (Fluder), a hozzátartozó mintegy 5. holdnyi területtel s melléképületekkel jutányos feltételek mellett szabadkézből örökáron eladó. Az eladási feltételek alólírott nál Serkében bármikor megtekinthetők.

3—5 Flasko György.

Haszonbérleti hirdetés.

A kiskoru **báró Vay Aloyza** tulajdonához tartozó harkácsi koresma és regáléjog, melytől eddig 960 frt évi haszonbér fizetett, **folyó 1883-ik évi április hó első napjától** kezdve 3 vagy hat évi időtartamra

haszonbérbe kiadó.

Bővebb értesítést ad **báró Vay Aladár Harkácson** és **Molnár József** ügyvéd Rimaszombatban.

2—3

Hirdetés.

A Véghlesi uradalomnál Pusztá Psztrusán forgalomban lévő szeszgyár, illetőleg annak teljes felszerelése kazánostul **f. évi febr. hó végével eladandó leszen.**

Venni szándékozók sziveskedjenek ez iránt a nevezett uradalom igazgatóságához személyesen vagy írásilag fordulni, hol a közelebbi felvilágítás s a vételár megtudható.

Véghles, 1883. január hóban.

A Véghlesi uradalom igazgatósága.

2—3 (posta Véghles, vaspálya-állomás Véghles-Szalatna.)
(Utánnymot nem díjaztatik.)

Érc- és fakoporsók főraktára

Raktár: Cserencsényi-utca Samarjay József ur házában.

Lakás: Losonczy-utca 16. sz. a. (saját ház.)

Alólírott tisztelettel tudatom mindazokkal, kiknek szomorú kötelességök drága halottaikat tisztességes módon eltakarítani, hogy a fentemlített raktárban minden e szakmába vágó tárgyak: érc- és fakoporsók, (a legdiszesebbtől a leegyszerűbbig), szemfedők, párnák, selyem és perkaill-lepedők, virágok, koszorúk, külön' é színű és szélességű koszoru-szalagok, gyász-fátyolok, gyertyák stb. stb. nagy készletben tartatnak és a legjutányosabb árak mellett szereshetők meg.

Kivánságra temetések teljes elrendezését is felvállalom.

Midőn ezen vállalatommal e vidék egy rég érzett hiányát pótolom ki; tettem ezt azon számtalan felhívásnak következtében, mely évek óta hozzám intéztetett. Ennélfogva felkérem mindazokat, kiknek ily szomorú kötelesség osztályrészül jut, adandó alkalommal megbízásaikkal tiszteljenek meg.

Végül nem mulasztom el felemlíteni, miszerint lőtőrekvésem oda irányul, hogy t. vásárlóimnak a gyors kiszolgálat mellett jutányos árakat biztosithassak.

Rimaszombat, 1882. szept. 16.

Teljes tisztelettel

11—*

Hollósy József, temetés-rendező.